

REBOLUSYONARYO A PAGIWARNAK TI UMILI ITI AMIANAN-LAUD A LUZON

DANGADANG

Enero 2022

Tawen 36 Bilang 1

P10.00

IPASA NO MABASA

Editorial

LAPPEDAN TI PANAGSUBLI TI TIRANO A DINASTIYA A MARCOS ITI MALACAÑANG KEN TI PANAGTALINAED TI TIRANO A BUNGGOY A DUTERTE ITI TURAY! SINGIREN KADAGITI KRIMEN DA ITI UMILI!

Pasista a Kinaranggas ti Diktadura nga US-Marcos

Ti intero a panawen ti pasista a diktadura a US-Marcos manipud 1972-1986 ket maysa a nasipngget a paset ti pakasaritaan ti Pilipinas. Nagdakkal a kinaulbod ti itamtambor ti tiraniko a dinastiya a Marcos a dagitoy ti “Naimbalitukan a Panawen” iti pakasaritaan ti pagilian. Nabutosan ti agum iti bileg a ni Marcos kas maikanem a presidente ti aso-aso a republika ti Pilipinas idi 1965 kalpasan nga abaken na ni Diosdado Macapagal. Kalpasan ti termino na, timmaray manen kas presidente idi 1969 ken inabak ti karibal na ni Sergio Osmena, Jr.

Gapu iti panagkaro ti pulitikal ken sosyo-ekonomiko a krisis ti malakolonyal ken malapyudal nga agar-ari a sistema, ti estado ti agturturay a dasig ti dadakkal a burgesya kumprador, apo't daga ken burukrata kapitalista ket saanen a makapagturay iti daan a burges-demokratiko a wagas. Tapno lappedan ti pumigpisa a panaglapan ti umili, sakbay a naggibus ti maikadua a termino na, inyetnag na ti naparang a panagturay ti pasismo idi indeklara ti linteg militar idi Setyembre 21, 1972. Binukodan ti tirano a ni Marcos ti bileg ti ehekutibo, lehislatibo ken hudikatura. Inikkat na dagiti demokratiko ken *liberal* nga arkus ti reaksyunaryo nga estado ken impauneg dagiti nabutosan nga opisyal ti guberno iti amin a

Hen. Fabian C. Ver

tukad iti absoluto a turay na. Dagus nga impatungpal na ti panangtiliw iti amin a karibal ken kritiko na iti Kongreso, iti pulitikal a partido, kadagiti organisasyon masa, masmidya, unibersidad ken dadduma pay. Pinalawa ken pinairteng na dagiti nadara a kampanya ti panangikuspil iti umili a Moro ken dadduma pay a Pilipino iti kaaw-awayan. Pinairut ni Marcos ti kontrol na iti AFP babaen iti panangpalawa iti Presidential Security Command ken National Intelligence Security Authority iti panangidaulo ti kasinsin na a katulnogan a berdugo a ni Hen. Fabian C. Ver. Impuesto na dagiti nasinged a kabagian, gagayyem ken kaprobinsya ken karehiyon iti nangangato a posisyon iti AFP. Dinutokan na ti asawa na a ni Imelda kas ministro ti Human Settlements ken gobernador ti Metro Manila, ken ti anak a ni Imee kas nailian a dadaulo ti Kabataang Barangay. Dinutokan na met dagiti kabagian ti asawa na iti nadumaduma a posisyon iti gubyrno. Iti diktat ti amo na nga imperyalismo nga US, pinadakkel ni Marcos ti pigsa ti puersa ti AFP agturong iti 250,000 ken 50,000 a paramilitar a CHDF. Pinagserbi daytoy para iti interes ti agturaturay a paksyon ken ti

amo na nga imperyalista nga US para iti awan lapped a panagtalinaed dagiti base militar ken panangipatungpal kadagiti diktat ti IMF ken World Bank.

Babaen iti panangusar ti awtokratiko a bi-leg na, minanipula ni Marcos dagiti kumpanya ken proyekto ti gubyrno, gangannaet nga utang, pastrek iti panageksport dagiti produkto, pondo ti estado, ken pa-

nangagaw ti negosyo a naited kadagiti kapamilya ken kroni na. Maibilang kadagiti nararawet a kroni na ket da Enrile, Danding Cojuangco, Lucio Tan, Ongpin, Florendo, J.Y. Campos,

Lucio Tan

Cuenca, Benedicto, ken dadduma pay. Iti rehiyon ti Ilocos-Cordillera, inagaw ni Marcos ti negosyo ti tabako iti Ilocos nga iggem ti pamilya a Crisologo ken impaiggem iti kroni na a ni Lucio Tan. Iti uneg laeng ti ababa a panawen, ti pamilya ken dagiti kroni na ti nagbalin a kababaknangan ken kangrunaan a mananggundaway a paksyon dagiti agturaturay a dasig. Iti las-ud laeng ti ababa a panawen, nakatakaw ti diktadura ti dakkel a kinabaknang ken naartapan da ti kinabaknang dagiti sigud a nababaknang a pamilya iti pagilian kas kadagiti Zobel, Ayala, Roxas, ken Soriano.

Nakaro a kinabuklis ti awan sarday a panagtakaw ti bunggoy a Marcos iti kinabaknang ti pagilian. Nakontrol ti kroni a ni Herminio Disini ti 198,975 ektarya a konsesyon ti logging ti kumpanya na a Cellophil Resources Corporation (CRC) iti kabambantayan a saklaw ti Abra, Mountain Province, ken Kalinga-Apayao. Iggem met ni Enrile ti Taggat Industries a nagbungay ti minilmilyon a tonelada ti troso manipud iti rinibribu nga ektarya ti bakir a saklaw ti Apayao ken Cagayan. Nabnabsog met ti grupo ni Roberto Ongpin iti ganansya idi makontrol na ti dakkel nga operasyon ti panagminas ti balitok, gambang ken dadduma pay a metal ti Benguet Corporation,

Ti *Dangadang* ket rebolusyonaryo a pagiwarnak iti Amianan-Laud a Luzon iti tarabay ti **PARTIDO KOMUNISTA ti PILIPINAS**. Maipablaak ditoy dagiti damdamag kadagiti aksyon ti Bagong Hukbong Bayan ken dangadang ti umili kasta met ti panagamiris kadagiti isyu a pakaseknan ti umili.

Silulukat ti *Dangadang* iti aniaman a saludsod, dillaw, singasing, koresponsal ken pangkultura a parnuay tapno mapadur-as ti linaon na.

Pagtitinnulongan tayo a padur-asen ti *Dangadang*. Ti sangapulo a piso a presyo ti pagiwarnak ket dakkel a tulong tapno suportaran ti agtultuloy a pannakairuar na.

\$26 BILYON

**gangannaet nga utang ti diktadura
a Marcos a nangilumlom iti umili
aginggana iti pannakapadisi na idi 1986**

Inc., Lepanto ken Philex iti probinsya ti Benguet.

Maisupadi iti ilaslastog ti pamilya Marcos a simmayaat ti biag dagiti Pilipino, naisagmak ketdi ti umili iti nasaknap a kinarigat gapu ta pinakaro na ti malapyudal nga ekonomya ti pagilian. Panangallilaw laeng ti panangpartuat ti ilusyon nga adda ti reporma iti daga babaen iti panangipauneg ti mano gasut a ribu nga ektarya iti sistema ti naikeddeng nga abang (fixed rent) a nadagdagsen pay ngem iti dati a bingayan a nakabasar iti aktwal nga apit. Ti kinapudno na, ti programa a peke a reporma iti daga ket sinsinan a nangiyalis ti 2,300 ektarya kadagiti makitalalon bayat a nanggamgam ti agum a ni Marcos ken dagiti kroni na ti ginasgasut a ribu nga ektarya ti daga. Imbes a nawaya nga agsukay, adu a pamilya a mannalon ti napapanaw iti taltalon ken pagnaedan da gapu iti nadangkok ken nasaknap nga operasyon militar ken panangitakder kadagiti nabarayuboy a proyekto iti turismo, imprastruktura, dagiti negosyo ken dadduma pay. Maysa ditoy ti panangagaw iti 355-ektarya a daga dagiti Ibaloi a nangipatakderan ti Marcos Park iti Taloy Sur, Tuba, Benguet a nangpapanaw iti 81 a pamilya. Dekada 70 met idi naitakder ti Magat Dam, 4,460 ektarya nga agrikultural a daga iti nagbeddeng ti Ifugao ken Isabela ti limned no sadino ket 227 a pamilya nga Ifugao ti naawanan kadagiti pagnaedan ken taltalon.

Ti gangannaet a panaguonan iti Pilipinas ket saan na a pinadur-as manipud iti malapyudalismo nga agturong iti kapitalismo nga industriyal, no di ket inlumlom na iti nakarkaro a klase ti malapyudalismo. Pinagtalinaed ti diktador ti pagilian iti kasasaad a para-eksport laeng kadagiti produkto nga agrikultural ken dagiti mineral ken

para-angkat kadagiti manupaktura a tagilako manipud kadagiti imperyalista a pagilian ken para-sippaw ti sobra a kapital iti porma ti utang.

Inlumlom ti diktador ti pagilian iti gangannaet nga utang a dimmanon iti \$26 bilyon inggana iti pannakapadisi na idi 1986. Kangrunaan nga inusar na daytoy tapno gastosan dagiti pasindayag nga imprastruktura a napnuan korapsyon, dagiti nagganansyaan da a korporasyon ti estado ken dagiti pribado a negosyo dagiti kroni na ken todo a panagtakaw ti mismo a pamilya na. Inggana itatta, agtultuloy a bakbaklayen ti umili ti panagbayad iti ginabsuon nga utang a nagdakkelan ti maituon a manangusura nga interes. Ti pastrek met manipud iti buwis ti umili, ayuda militar ken ekonomiko manipud iti US ket imbukbok met ti diktador iti ministri ti depensa a kangrunaan a naiturong iti panangikuspil iti umili.

Iti nasurok maysa a dekada ti nakaro a kinaranggas ken terorismo ti rehimen, saan a nalappedan ti tirano a bunggoy ni Marcos ti panagpigsa ti armado a pannakidangadang. Adadda ketdi a nakaplastar iti intero a pagilian ken dimmakel ti Bagong Hukbong Bayan nga inarapaap na a rebbeken bayat a rumusrusing pay. Simmaknap ti gerilya a pannakigubat iti intero a pagilian. Simmaknap met ti nalawa a ligal a demokratiko a tignayan masa iti intero a Pilipinas maibilang ditoy ti nabanuar a pannakidangadang ti nagkaykaysa nga umili ti Cordillera kontra

Bagong Hukbong Bayan

iti Chico Mega Dams ken Cellophil Resources Corporation. Dagiti gandat na nga agtalinaed iti turay ken pagbalinen a lehitimo ti pasista a rehimen na babaen kadagiti sinaur nga asembliya ti umili, reperendum, eleksyon ken plebisito, ket ad-adda a nangibutaktak kadagiti nasikap a gakat na tapno allilawen ti umili. Nagallanguan ti nailian a saklaw a tignayan a boykot a karkaro a nangisina iti rehimen iti dumaldalluyon nga anti-diktadura a nagkaykaysa nga intar.

Ginunggon ti panaglapan ti umili ti naulpit a panagturay ti militar iti tengnga ti kumarkaro a krisis ti sangalubongan a kapitalista a sistema. Nagsuek ti pastrek ti pagilian manipud iti eksport, nalugi dagiti kumpanya ti estado ken dagiti kroni na, ken immirut dagiti kondisyon iti panagutang. Nagbalin a naparang ti diskuntento iti intar dagi-

Hen. Fidel V. Ramos ken Juan Ponce Enrile

ti opisyal ken tao iti uneg ti berdugo nga AFP gapu iti nababa a sueldo da, nakaro a kinabulok iti militar ken korapsyon a bukbukodan dagiti nangatngato nga opisyal da bayat a kumarkaro ti kasasaad ti ekonomya iti uneg ti pagilian. Nabukel ti Reform the AFP Movement, maysa a bunggoy dagiti nababbaba nga opisyal a kumonkontra kenni Ver iti uneg ti AFP. Sinuportaran da Enrile ken Ramos dagitoy, a pareho a saan a katunosan ni Ver. Naaddaan ti bettak ken kimmario ti risiris iti bukod na a bunggoy a saanen a narisut ti diktador.

Dakkel a kamali ti terorista a Marcos ti panangpapatay na kenni Ninoy Aquino a mangibagbagi iti konserbatibo nga oposisyon idi nagawid daytoy manipud iti panakaidistiero

Sen. Benigno 'Ninoy' Aquino Jr.

iti US idi Agosto 21, 1983. Nadanagan ni Marcos a gundawayan ni Aquino ti agburburek a sosyo-ekonomiko a krisis iti pagilian tapno pagkaykaysaen ti oposisyon, makikaykaysa kadagiti nailian-demokratiko a puersa ken makagun-od ti dakdakkel a suporta ti US. Ad-adda a gimmil-ayab ti pungtot ti umili ken napasamak ti ispontanyo a panagbettak ti publiko a partisipasyon kadagiti awan kapada a sustinido a tignay masa iti intero a pagilian iti uneg dagiti nalawa nga organisasyon ken alyansa a kontra-Marcos.

Madanagan ti imperyalismo nga US iti taray dagiti pasamak ti nakaro a pannakaisina ti kangrunaan nga aso-aso da. Induron da ni Marcos nga agpaayab ti *snap election* ta no saan nga umannugot isuna, ipaidam ti US ti pondo manipud iti dadduma a pagilian wenno marigatan isuna nga iwanwan dagiti sumalsalungasing nga opisyal ti AFP. Kagiddan na, kinatungtung dagiti ahente ti US ti pamilya a Cojuangco-Aquino tapno patarayan ni Cory iti kinapresidente kas

nabangbanglo a reserba a maisukat iti nabangsit a diktador ken addaan ti nakaro a sakit a ni Marcos. Napasamak ti *snap presidential election* idi Pebrero 7-8, 1986 ken naabak ni Cory iti panagbilang. Simmaknap ti unget ti umili iti panagsaur ni Marcos iti eleksyon. Nagpanawagan ni Cory ti *civil disobedience* kas protesta iti panagsaur. Nagkudeta met ti bunggoy da Enrile – Ramos idi Feb. 22, ngem naammoan ti bunggoy da Ver ken nangikasa daytoy ti narungsot a kontra-atake laban iti puersa a nagkudeta nga adda iti uneg ti Camp Aguinaldo. Iti sango ti posibilidad ti nadara a pinnatay, nagkiddaw da Ramos ken Enrile ti suporta ti umili sakbay da nga immakar iti Camp Crame. Simmungbat ti simbaan a Katoliko ken nagpanawagan ni Cardinal Sin babaen iti Radio Veritas iti umili a rumuar ken serraan dagiti kalsada tapno salakniban da Ramos ken Enrile.

Ferdinand Marcos, Pearl Harbor, Hawaii (1986)

Napasamak ti popular nga ispontanyo a kontra-Marcos, anti-pasista a panagbarangkuas ti masa iti Metro Manila ken kadagiti probinsya. Dimmanon iti dua milyon nga umili ti nagurnong iti EDSA ken kadagiti dadduma pay a lugar tapno lappedan ti puersa dagiti loyalista ni Marcos a

mangdarup kada Enrile ken Ramos. Adda met ti puersa a rimmaut tapno kubkoban ti Malacañang aginggana a naglibas ni Marcos idi rabii ti Pebrero 24, 1986.

Tinulungan latta ti imperyalista nga amo na, nailugan ti pamilya a Marcos kadagiti helikopter ti US kakuyog dagiti kasingedan a tao da. Nailibas da a nagturong iti Clark Air Base, ken manipud ditoy ket napan iti Guam santo naidiretso idiy Hawaii. Iti Hawaii a nagtalinaed dagiti Marcos no sadino a natay ti diktador inggana a nagsubli da iti Pilipinas.

Idi pimmanaw dagiti Marcos iti Pilipinas, nailugan iti dua nga eroplano ti karga da a 23 a dadakkel a kahon, 12 a maleta, 70 a karton ken dagiti bag, \$9 milyon a gatad ti kuarta, alahas ken *bonds*, ₱27 milyon a kaim-imprensa a kuarta, 24 a bloke ti balitok, 413 a pidaso ti nadumaduma nga alahas. Daytoy ket malaksid pay kadagiti nagatang da a 50 a sanikua a daga ken dagiti pasdek iti New York, New Jersey ken Connecticut iti US. Naurnongen iti nadumaduma a bangko ken dagiti institusyon iti panagnegosyo iti ruar ti pagilian ti agarup \$15 bilyon a tinakaw da iti umili a Pilipino.

Manipud idi mapadisi ni Marcos, nagtultuloy a kimmaro ti krisis iti bulok a

2 - C 141 na eroplano

23
dadakkel a kahon

12
maleta

70
karton ken dagiti bag

\$9M

Cash, alahas at
bonds

₱27M

baro nga imprenta
a kuarta

24

gold bars

413

pidaso ti nadumaduma
nga alahas

+

50

tagikua a daga ken pasdek iti New York,
New Jersey ken Connecticut idia US

dumandanon iti **\$15 bilyon**
ti naibangko ken institusyon
iti ruar ti pagilian

sistema nga iturturayan da. Dagiti simmukat a paksyon ti agturturay a dasig manipud kenni Cory Aquino, Ramos, Estrada, Arroyo ken Aquino III ket agpapada a mananglimlimo a demokratiko a rehimen. Awan ti naidumaan da kenni Marcos iti panangitandudo ti naindasigan a diktadura ti dasig a burgesyia kumprador, apo't daga ken burukrata kapitalista para iti naindasigan nga interes da ken ti amo da nga imperyalismo nga US kontra iti umili a Pilipino. Panagpammarang a demokratiko laeng ti linged tapno agbalin a kapapati iti umili ti panagsubli ti demokrasya kalpaskan a mapadisi ti diktador iti turay. Interamente a kasupadi ti interes da ti rebolusyonaryo a kalikagum ti umili para iti nailian a wayawaya, demokrasya ti umili, sosyal a hustisya, panagdur-as ti ekonomya a nakabasar iti pudno a reporma iti daga ken nailian nga industriyalisasyon, panagpalawa ti serbisyo ti gimong, nailian, syentipiko ken pangmasa a kultura ken independyente a pangruar a patakaran.

Bayat nga adda iti distyero idia Hawaii manipud 1986, dagiti kameng ti dinastiya a Marcos ket nagaramid ti nadumaduma a maniobra

ken diskarte tapno maliklikan ti krimen da iti umili. Implano da ti panagsubli iti pagilian ken panagpuesto manen iti turay uray no mano a gatad ti kasukat na. Natungpal met dagiti plano da. Iti tulong dagiti dati a kroni, impluwensya ken bileg ti tinakaw da a kinabaknang, nakasubli dagiti Marcos iti Pilipinas idi 1991. Nagbalangkas da manen kadagiti baro a dakes a panggep tapno punasen iti panunot ti umili, lalo dagiti kabataan, dagiti basol da iti pagilian. Kayat da a punasen uray dagiti pagilasinan ti krimen da ken iparang a ti panawen ti pasista a diktadura ti kasayaatan a napasamak iti pakasaritaan ti pagilian. Nagsubli ni Imelda Marcos kas diputado ti Ilocos Norte, bayat a nagbalin a bise-gubernur ken gobernador ti Ilocos Norte ni Bongbong Marcos. Simmukat kas gobernador ni Imee Marcos idi nagtaray ni Bongbong kas senador bayat a nagtalinaed a diputado ni Imelda inggana 2019. Nagtaray ni Bongbong kas bise-presidente idi eleksyon ti 2016 ngem naabak. Nagbalin a senador ni Imee idi 2019 a sinuportaran ti padrino da a ni Digong. Agtultuloy a domdominaren da ti

pulitika iti Ilocos Norte iti agdama babaen iti panangipuesto kadagiti kapamilya da kas kenni Matthew Manotoc nga anak ni Imee Marcos a gobernador itatta. Adda met laeng dagiti kasinsin da a Keon ken Barba. Iti agdama, tumaray met ti anak ni Bongbong Marcos a ni Sandro Marcos kas kongresista. Iti maysa a bangir na, ti bileg da iti ekonomya – dagiti negosyo, bingay kadagiti

dadakkel a kumpanya ken puonan ket nakabase iti ruar ti Ilocos Norte ken ruar ti pagilian.

Idi makapuesto manen iti buruk-rasya, nagsubli da manen iti daan nga aramid da a panagtakaw iti pondo ti umili ken panangallilaw kadagiti magungundawayan ken maidadanes a masa. Agtultuloy latta ti narugit nga ay-ayam da iti pulitika, iti tukar ti sintunado a musika ti reaksyunaryo nga eleksyon, nga awan bain nga agsusukat ti dinastiya dagiti korap a burukrata kapitalista. Bayat nga aglaplapanan ti panagwaldas iti pondo ti umili kadagiti kasangay, pista,

nagastos a panagatang ti botos iti eleksyon, ken dadduma nga awan kaes-eskan a panagastos, agtaltalinaed a karaman ti Ilocos Norte kadagiti kapapanglawan a probinsya iti pagilian. Iti 2022 eleksyon, agtaray ni Bongbong kas presidente para iti kangatuan a dakes nga arapaap da nga agsubli iti Malacañang!

Panangparigat ti pasista a diktadura a Marcos iti umili	
Napapanaw kiti pagtaengan ken taltalon da (kaaduan ket dagiti Moro iti Mindanao)	3 milyon
Puersado a dinukot a saanen nga inruar	3,257
Pinatay	150,000
Nasugatan kadagiti operasyon militar	160,000
Tinortyur (kababaan a bilang)	35,000
Imbalud (kababaan a bilang)	70,000
Peke a panagpasuko (NPA ken MNLF)	Ginasgasut a ribu
Bilang dagiti naidokumento a biktima ti panaglabsing ni Marcos iti karbengan tao	10,000
Bilang ti nagsagaba ti nakaro a bisin	4 – 5 milyon
Masaker	Adu
Bilang ti marigrigat – 2 iti tunggal lima a Pilipino	44.2 % ti populasyon Nasurok 37 milyon

SUMAGMAMANO A KANGRUNAAN A KRIMEN TI DIKTADURA NGA US-MARCOS ITI CORDILLERA

Babaen kadagiti proyekto a Chico Dam, pinanggep ti diktadura a Marcos a lemmesen ti umili ti Kalinga ken Mountain Province

Ti plano a panangitakder ti Chico Dam iti Kalinga ken Mountain Province ket maysa a nalatak a krimen ti diktadura kontra iti umili ti Cordillera. Ti nasao a proyekto ket maibilang iti “Eleven Major Industrial Projects” a pondoan ti utang manipud iti World Bank iti gatad a \$640 bilyon. Sinakop daytoy ti pito a munisipyo ti Kalinga ken Mountain Province iti abay ti karayan Chico. Plano nga itakder ti Dam 1 iti Sabangan, Mountain Province; Dam 2 iti Betwagan, Sadanga; Dam 3 iti Basao, Tinglayan ken Dam 4 iti Sityo Tomiangan, Dupag, Tabuk. No saan a linabanan ti umili ken nagtuloy a maitakder daytoy, dumanon iti agarup 3,500 ektarya nga ansestral a daga ti limned, ken 108,000 nga umili iti Kalinga ken paset ti Mountain Province ti napapanaw iti ansestral a daga da.

Tapno piliten ti umili nga umannugot, kangrunaan a taktika nga inusar ti diktadura ti pasista a panangranggas iti umili. Dakkel a bilang ti Philippine Constabulary (PC) ken dagiti Engineering and Combat Battalions ti Philippine

Army (PA) ti nagserberi kas bantay iti panangitakder ti nasao a proyekto. Nalatak ti kinaranggas dagiti soldado nga idadauloan dagiti naranggas nga opisyal a kas kada Lt. Virgilio Aspric ken Lt. Leodegario Adalem idi tengnga ti dekada 70 inggana kadagiti umuna a tawen ti dekada 80.

Napadasan mismo ni Ka Chito, a naggapu iti maysa a baryo nga adda iti igid ti Karayan Chico, ti panangharas dagiti militar idi agtawen pay laeng isuna ti 14. “Magmagnaak idi iti Cagalan Gate nga agawid idiay baryo mi idi pinasardengak kadagiti soldado. Impan dak iti uneg detatsment, pinaglabus ken binugbog kabayatan a nagsalsaludsod da kaniak no agpayso kadi nga adda ti NPA iti lugar mi. Mano nga oras dak nga ininteroga sanbay dak pinalubosan.” Sadiwa pay iti lagip ti dadduma a mannalon ti nagan ni Lt. Aspric. Segun kenni Nito, maysa a mannalon a nakaimatang iti abuso ni Lt. Aspric idi agtawen isuna ti 15, “Grabe ti kinaranggas dayta nga Aspric. Uray dagiti kabataan nga agkalkalap iti karayan ket tiliwen da. Kasaan dakami ti paltog wenno basta laeng paputokan da.” Sinerrek dagiti

soldado a PC ti balbalay ken tinakaw da dagiti dinguen. Pinilit da met laeng dagiti residente iti adu a baryo ti Cordillera nga isuko dagiti armas nga us-usaren da iti panaganup ken pangdepensa iti lugar da. Nasurok 100 a lider-masa a nagawit ti petisyon ti umili iti Maynila ti tiniliw ken imbalud da iti Camp Olivas idi 1977. Tapno butbutngen ken ranggasan ti umili, nairussuat ti umuna a

Chico river

kadakkel ti dibisyon nga operasyon a nagusar ti 6 a batalyon (GHQ, 41st IB, 45th IB, 48th IB, MBLT-6, ken PC), a naawagan nga “Oplan Chumanchil” iti nagbeddeng ti Kalinga-Mountain Province idi Abril agingga Disyembre 1984.

Nangisaknap ti panangintriga, pammadakes ken panangallilaw kadagiti tribu ti Presidential Assistant for National Minorities (PANAMIN) nga indauloan ni Manuel “Manda” Elizalde a napeklan a tao ni Marcos tapno ipilit dagiti mananggagam ken managdadael a proyekto kadagiti nailian a minorya ti Cordillera. Nagbalin met laeng a makinarya ti panangallilaw ken pananggudua kadagiti tribu ti Kalinga Special Development Region (KSDR) nga intakder da. Ginandat met da Elizalde a pasuksokan ti adu a dadaulo dagiti tribu, kas kenni Macliing Dulag.

Inusar ni Elizalde ti naallilaw na a tribu kontra iti umili a limmaban iti pannakaitakder ti dam. Dinurogan ken inikkan na ti 50 a riple a Garand ti tribu a Basao tapno usaren kontra kadagiti tribu a napigsa a lumablaba kontra iti panagitakder ti dam. Ni Elizalde met laeng ti nangbukel iti naawagan a “Kalinga Trainees” wenno Coy 114 ti PC, sumagmamano a yunit ti Integrated Civilian Home Defense Force (ICHDF) a nangiyaramid ti adu a panagabusu ken panagranggas iti umili a lumablaba iti panagitakder ti dam.

Gapu ta saan a matebbag ti oposisyon ti umili kontra iti panagitakder ti dam, pinatay dagiti militar manipud 44th IB iti panangidaulo ni Lt. Leodegario Adalem ti mabigbig a lider-tribu a ni Macliing Dulag iti balay na iti Bugnay, Tinglayan idi Abril 24, 1980. Dua a trak ti militar ti simmangpet iti Bugnay iti daydi a rabii a nangbirok kada Macliing ken Pedro Dungoc. Pilit da a pinaruar ni Macliing ken imbaga da nga adda laeng ti pagtungtongan da. Nagkedked ni Macliing a rimmuar ken imbaga na nga agsubli da laengen iti kabigatan na. Pinalpaltogan dagiti militar ti balay na a nagresulta iti dagus a pannakatay na. Sangapulo a tama ti bala iti nadumaduma a paset ti bagi ti nilak-am na. Kagiddan na ket pinaputokan da ti balay ni Pedro Dungoc kaarruba ni Macliing a nakasugatan na ngem nabaelan na latta ti naglibas.

Nangpagil-ayab daytoy iti unget ti umili a nagtulong iti panagirussuat da kadagiti dadakkel a tignay protesta ken armado a panaglabaan iti panagitakder ti dam ken kadagiti abuso ti militar. Nagtultuloy a timmakder ti adu nga umili ti Kalinga ken Mountain Province tapno salakniban ken ilaban ti karbengan ken sanikua da isunga nalappedan da ti pannakaitakder kadagiti nasao a proyekto a dam. ✎

Cordillera Heroes Marker

Inagaw ken ginamgam ni Disini a kroni ni Marcos ti dagdaga dagiti taga-Cordillera

Tawen 1969 idi intakder ni Herminio Disini, maysa a kroni ni Marcos, ti Herdis, Inc, maysa a grupo dagiti kumpanya a pakaibilangan dagiti kumpanya iti *logging* a Cellophil Resources Corporation (CRC). Ti nasakop ti panagtroso ti CRC ket dumanon iti 198,975 ektarya a daga iti Cordillera ken paset ti Ilocos.

Herminio Disini

Iti Abra, simmaklaw ti konsesyon kadagiti bakir iti Tineg, Malibcong, Lacub, Boliney, Bucloc, Daguoman, Sallapadan ken Tubo; iti Kalinga, simmaklaw daytoy iti paset ti munisipyo ti Balbalan; iti Mountain Province ket mangsaklaw daytoy kadagiti munisipyo ti Sagada, Besao, Bontoc ken Sadanga; iti Ilocos Norte ket simmaklaw daytoy iti paset ti Nueva Era, Marcos ken Solsona; iti Ilocos Sur ket nasakop na ti munisipyo ti Quirino. Inagaw met ti CRC ti 55 ektarya a daga iti Mudiit, Dolores ken 60 ektarya iti Gaddani, Tayum manipud kadagiti mannalon iti panangitakder da ti *log pond* ken *processing plant*.

Iti rugi pay laeng ti operasyon, dagus a sinupiat ti umili daytoy a proyekto gapu iti panangagaw dagitoy iti ansestral a daga. Malaksid pay ditoy dagiti aktwal nga epekto na kas iti panangkalbo iti nalalawa a bakir ti saleng, panagreggaay ti daga, pannakadadael dagiti taltalon iti igid ti karayan a malayus ken panangpapanaw kadagiti umili a maapektaran.

Tapno kontrolen dagiti lokal a gubyrno, dagiti paspasurot a tao ti diktadura ken ti CRC ti impatugaw da. Pinapanaw da ni Garino Balbin ken insukat da ni Arturo Barbero, anak ti Undersecretary of Defense a ni Carmelo Barbero kas gobernador ti Abra idi Setyembre 1977. Sinukat na dagiti mayor iti lima a munisipyo ti Abra (Tubo, Tineg, Malibcong, Bucloc ken Langiden) nga erya ti operasyon ti CRC. Iti munisipyo ti Tineg ken Malibcong, ni Capt. Alfredo Cuyupan ti impuesto da tapno direkta a makontrol dagitoy a

munisipyo a kangrunaan nga erya ti operasyon ti CRC.

Pasismo ti kangrunaan a wagas ti diktadura tapno agawen ti daga ti umili. Inpuesto da ti maysa a kumpanya ti Presidential Security Command iti Tayum, Abra tapno agserbi a bantay iti planta. Namilitarisa ti adu a munisipyo ti Abra ken Mountain Province. Pilit

a nagrekrut met kadagiti agbalin a Civilian Home Defense Forces (CHDF) iti Tineg ken dadduma a kabangibang a munisipyo iti Amianan nga Abra. Naiparit dagiti panaguummong iti komunidad ken puersado a pinagtrabaho da ti umili nga awan sueldo kadagiti kalsada ken rangtay. Inawagan da ti panaglapan iti CRC a “subersibo” ken “kontra-gubyrno. Iti Sallapadan, binutbuteng da dagiti tao ti simbaan ken pilpiliten da a mangala ti permit tunggal agmisa da. Agarup 120 a Tingguian ti nataliw ken imbalud da gapu iti napinget a panangsuppiat da iti operasyon ti CRC. Sumagmamano a mannalon ti tinortyur da ken inistraping da dagiti baryo ti Bucloc. Kakaroan ditoy ti panagmasaker nga inaramid da Captain Beredo iti siyam a mannalon, maibilang ti maysa a masakog ken maysa nga ubing, kadagiti baryo ti Tubo. Napilitan nga agbakwit ti sumagmamano a baryo ti Tubo gapu iti nakaro a ranggas ken militarisasyon. ✎

Cellophil Resources Corporation (CRC)

Ti nadamsak a Masaker iti Tubo, ti berdugo a diktador a ni Marcos ti rumbeng a singiren

Ti masaker iti Tubo, Abra, a napasamak idi umuna a lawas ti Mayo 1983 ken nakatayan ti siyam a sibilyan a pakaibilangan ti maysa nga ubing, ti maysa kadagiti kaulpitan a sinagrap ti umili ti Abra idi panawen ti diktadura nga US-Marcos. Napasamak ti masaker iti katengngaan ti nainget a panaglaban ti umili a Tingguian iti kumpanya ti *logging*, ti Cellophil Resources Corporation (CRC), a nangdidigra iti nalawa a kabakiran ti Abra. Maibilang ti tribu a Maeng nga agnanaed iti Tubo ken Luba kadagiti limmaban iti CRC.

Kasla agmauyong nga aso dagiti soldado iti insaknap da a kinaranggag iti lima a baryo iti las-ud laeng ti lima nga aldaw manipud Mayo 4 inggana Mayo 8. Malaksid iti siyam a pinatay da a sibilyan, adu a lallaki ti binugbog, kinulata ken pinangpang-or da ti kayo, pinuoran da ti sumagmamano a balbalay ken agamang; nagtakaw kadagiti balay ken sari-sari store ti kuarta, dagiti tagilako, manok, buneng ken dadduma pay a ramit ti masa; ken napabakwit ti umili ti lima a barangay.

Simrek dagiti puersa ti 623rd Company ti Philippine Constabulary (PC) iti lugar idi Mayo 4, 1983 iti panangidaulo ni Captain Ambrocio Beredo ken Lt. Juanito Poyoan kakuyog ti sumagmamano a CHDF a nausar kas giya. Immuna a simrek da iti sityo Dakuag ken sityo Caocaoayan ti Barangay Tiempo idi May 4. Sangapulo nga aldaw sakbay a simrek da iti Dakuag, tiniliw da ni Willy Sabino ken Mitodio Padakis. Idi simmangpet da iti karayan iti abay ti Dakuag, pinaltogan da dagitoy a dua ken impaibelleng da ti bangkay dagiti dua.

Idi dimmanon da iti Caocaoayan, nadanon da ni Anselmo, maysa a 23-tawen na a mannalon

manipud Dakuag. Binugbog ken kinulata da ken kalpasan na ket piningasan da ti lapayag na sadanto impunas ti dara iti ngiwat na. Nakataray ni Anselmo a napan iti Kili ngem sinurot dagiti soldado isuna.

Alas singko ti agsapa idi May 5 ket kinubkob dagiti soldado ti Kili. Pilit a sinerrek da ti amin a balbalay ken binugbog, kinulata ken pinangpang-or dagiti lallaki. Rinikisa da ti balbalay iti rason nga agbirbirok da kadagiti paltog ken balbala nga impadulin kano ti NPA. Ngem ti inaramid da ket nagtakaw kadagiti manok, kuarta, buneng, badbado, ules ken dadduma pay a ramit. Kalpasan na ket inurnong da ti amin a bumaryo ken intultuloy da a binugbog, kinulata ken pinangpang-or dagiti lallaki. Kabayatan na, indurduron, kinugkugtaran ken sinipat da dagiti babbai a naggandat a manglapped ti kinaranggag nga ar-aramiden dagiti soldado kadagiti lallaki. Tiniliw da ti dua a sibilyan a taga-Caocaoayan ken impan da iti Luba tapno ibalud idiy.

Sakbay a pimmanaw da, nagpangta ni Capt. Beredo nga agirussuat da ti tuloy-tuloy nga operasyon iti lugar iti las-ud ti innem a bulan. Kalpasan na ket puersado nga innala dagiti soldado ti siyam a sibilyan a pinilit nga aggiya

a mapan iti Apatan ken Beew. Nasabat da iti dalan ni Rosendo a taga-Beew a mapan koma iti Kili. Tiniliw ken dagus a pinungo da isuna ken binugbog ken kalpasan na ket pilit nga inkuyog da a mapan iti Apatan ken Beew. Idi simmangpet da iti Apatan, nagranggan manen dagiti soldado kadagiti residente, agraman ti maysa a babai nga adda ti diperensya iti panunot na. Kinugtaran ken tinupraan da dagiti kaldero a naglaon ti danum, innapuy ken dadduma pay a taraon. Dinadael da ti maysa a balay a sinuspetsa da a balay ti kameng ti NPA. Kinamat da ti maysa a nuang inggana a natinnag iti rangkis ken natay. Iti dalan, saan da a sinardengan a binugbog dagiti inkuyog da a sangapulo a sibilyan.

Alas tres ti parbangon ti Mayo 6 idi sinerrek dagiti PC ti Beew. Nagdiretso da iti balay ni Councilman Rodolfo Labauig ken dagus da a tinutokan ti paltog, tiniliw ken pinungo. Insaruno da ti balay ni Magayam Cayandag. Awan sarday a pinutputokan da ti balay no sadino ket dagus a napuntaan ken natay ti anak da Magayam ken Josefina a babai nga agtawen ti uppat. Limmagto ni Magayam iti tawa isunga nakalibas. Dagus a sinerrek dagiti soldado ti balay ken nadanon da ti masakog a ni Josefina Cayandag nga awit-awit ti natay nga anak da.

Dagus a pinang-or da ti ulo na ken kinulata. Kalpasan na ket pinang-or da ti tabla ti tiyan na ken binadbaddekan inggana a natay isuna. Pinatay met laeng dagiti PC ni Councilman Rodolfo. Kalpasan na ket pinuoran da ti tallo a balay ken maysa nga agamang, pakairamanan ti tallo a bangkay.

Sinerrek da ti dadduma pay a balbalay, in-nala da dagiti lallaki, kinulata ken pinangpang-or da ti kayo. Pinuoran da pay ti maysa a balay. Iti tengnga ti panagranggan dagiti soldado, nakalibas ti sumagmamano kadagiti sibilyan nga inkuyog ti soldado manipud Kili, maibilang ni Rosendo. Ad-adda a nagmauyong dagiti soldado ken intultuloy da ti panagbugbog, panagkulata ken panangpang-or kadagiti madanonan da a lallaki kadagiti balay a puersado a sinerrek da. Inkagumaan dagiti babbai a lappedan dagiti soldado ngem naranggan nga induron, kinugtaran ken tinungpa dagiti soldado isuda. Pinuersa da ti tunggal pamilya nga agited kadagiti manok, ken pinilit da ti kapitan nga aparti ti aso.

Apaglawag, inurnong dagiti PC ti amin a tao iti plasa ti komunidad. Pinaglinya da dagiti lallaki, saggaysa nga ininteroga da bayat a bugbugbogen ken kulkulataen da dagitoy iti sango ti amin a residente ti komunidad. Binug-

bugtak da ti umili ken pinangtaan a puoran da ti intero a baryo. Kalpasan ti mano nga oras a panagbugbog ken panagkulata kadagiti lallaki, pimmanaw dagiti PC iti agarup ala-una ti malem. Pilit nga inkuyog da ni sanggunian Kenyo ken kapitan Domingo nga inusar kas giya a mapan iti Alangtin ken Mayabo. Sakbay a pimmanaw, nagpangta ti militar nga agsubli da.

Iti dalan nga agturong iti Alangtin, nasabat da ti maysa a sibilyan. Dagus da a tiniliw ken innayon kadagiti puersado a pinaggiya da. Bayat nga agturturong iti Mayabo, nasabat da met ti maysa a sibilyan nga agnagan ti Tomas. Tiniliw da, binugbog ken impan iti kampo da iti Mayabo no sadino nga intultuloy da ti panangbugbog kaniana. Dito met laeng a nabalud ti dadduma pay a sibilyan nga inkuyog da.

dagiti biktima ti masaker iti Tubo, Abra

Kabigatan na ket nagbakwit ti umili ti Kili, Ataki, Apatan, Taleb ken Beew. Tallo a lakay a marigatan a magna laeng ti nabati iti Beew. Kaaduan ti umili iti komunidad ket nagbakwit iti Banaan, Sagada bayat a ti dadduma ket napan iti Mainit, Bontoc ken Agawa, Besao iti Mountain Province. Adda ti dadduma a napan iti Alangtin, Tubo ken Lamag, Quirino, Ilocos Sur. Kaaduan met ti residente ti Kili ket nagbakwit iti Tiempo, Tubo. Mano a bulan a nagbakwit ti umili sakbay nga inut-inot a nagsubli kadagiti komunidad da. Idi nakasubli da, awanen ti maapit kadagiti napanawan da a taltalon. Nakaro a bisin ti sinagrap ti umili.

Manipud iti Mayabo, napan ti maysa a platun ti PC nga indauloan ni Capt. Beredo iti Likuan. Apagsangpet ti tropa ni Beredo iti Likuan, pilit da nga inkuyog da councilman Remy Rafael ken Mayago Manacdac tapno usaren a giya ken pinatay da met laeng dagitoy iti dalan. Idi masabat da met ni Leon Melencio a taga-Likuan iti bakir, pinatay da met laeng isuna. Mano nga aldaw a binirbiruk ti umili ti bangkay ni Leon, a nagrupsan idi masarakan da iti tengnga ti bakir. Puersado a pinabakwit ti PC ti umili ti Likuan. Pinangtaan da a no saan da nga agbakwit ket bombaen ti militar ti baryo ken pagbalinen da kano a “no man’s land”. Ti kaaduan ket nagbakwit iti Amtuagan.

Ti dadduma ket napan iti Tiempo, Tubo ken iti Baoyan, Boliney. Bayat a nagbakwit ti umili ti Likuan, rinikisa ti PC ti amin a balbalay. Pinuoran da ti sumagmamano nga agamang, tinakaw da dagiti taraken a baboy, manok, dagiti buneng, badbado ken dadduma a ramit ti umili. Bayat a ti umili kadagiti kabangibang a komunidad ti Ampalioc ken Banaao iti Luba ket nagbakwit met kadagiti baryo ti Lusong ken Tabangaw ti Luba.

Adu a sibilyan ti tiniliw ti PC iti nadumaduma baryo ti Tubo ken Luba, imbalud ken pinarigat da iti pammabasol a kameng wenna tumultulong da kano iti NPA.

Gapu iti nakaro a kinaranggas dagiti PC iti Tubo ken Luba, nangirusuat ti umili ti maysa a rali iti Manabo tapno kumprontaen ken singiren ti yunit ni Beredo kadagiti kinaranggas nga inaramid na iti umili. Nasurok lima a gasut nga umili ti naurnong iti rali. Ngem iti sango mismo ti rali ket nagpangta ti militar nga imasaker dagiti agprotesta, binugtak ken pinagsaosaoan dagitoy bayat a nakatutok dagiti paltog ken *machinegun* da. Puersado a pinaawid da dagiti nagrali ken kalpasan na, kimmario manen ti panagtiliw ti PC kadagiti sibilyan. Adu a lider masa ti tiniliw ken imbalud da iti Bangued ti mano a bulan. ✎

Inagaw ti diktadura a Marcos ti aneutral a daga dagiti Ibaloi

Ti Marcos Park and Resort, Marcos Bust ken Marcos Highway ket intakder ti diktadura nga US-Marcos babaen iti Ministry of Tourism nga indauloan ni Jose Aspiras idi 1976-1977 nga adda iti 355-ektarya a daga dagiti Ibaloi iti Taloy Sur, Tuba, Benguet nga asideg iti Baguio City. Inagaw da dagitoy nga agrikultural a daga manipud iti 81 pamilya nga Ibaloi. Manangallilaw a kinumbinsir da Gov. Ben Palispis ken Jose Aspiras dagiti pamilya nga Ibaloi nga ilako ti daga da iti nababa a presyo a saan dan malagip ti gatad na gapu ta naisurat iti kasla kartolina a papel. Gaputa saan nga immannugot dagiti Ibaloi, puersado nga inagaw, binuldoser ken inaladan da ti nalawa nga aneutral a daga da. Ti Marcos Highway ket naisilpo iti Tuba, Benguet ken Baguio City nga agturong iti *park* ken *resort* inggana iti munisipyo ti Agoo, La Union. Naidisenyo ti Marcos Highway kas paset ti kabuklan a pakete ti proyekto. Iti kangatuan a paset ti *park* ken *resort* ket naitakder ti

dakkel a rebulto ni Marcos. Ti nasao a rebulto ket naitakder a kapada ti Mount Rushmore National Memorial iti South Dakota, United States no sadino ket naikitikit ti rupa ti uppat a dati a presidente ti Estados Unidos manipud iti natangken a bato. Ti katayag na ket kabatog ti maysa a *three-storey* a pasdek. Dakkel a gatad ti pondo ti umili ti nausar iti panangitakder ti nasao a proyekto nga awan ti naiparang a kuenta ti aktwal a gastos.

Naaddaan ti gundaway dagiti umili nga Ibaloi a subliyan ti daga da kalpasan a napatokias ti diktador idi 1986. Iti tulong dagiti progresibo nga organisasyon ken dagiti tao ti simbaan, militante a binawi dagiti mannalon nga Ibaloi ti daga da malaksid kadagiti paset a saklaw ti Marcos Highway. Iti laksid dagiti gandat ti reaksyonaryo a gubyerno nga itultuloy nga iggeman dagiti naagaw da a daga babaen ti panangkaso iti korte kadagiti mannalon idi 2001, ngem pinasingkedan ti husga ti *regional trial court* nga isubli ti dagdaga kadagiti mannalon. Pinasingkedan met ti Korte Suprema ti desisyon ti nababbaba a korte iti pinal a desisyon na idi 2007. Ngem saan a binayadan ti pamilya a Marcos ti kumpensasyon para iti 10-tawen a panangipaidam da ti karbengan dagiti mannalon nga Ibaloi a sukayen ti daga da. Ken awan panagbabawi ti pamilya a Marcos iti daytoy a krimen.

Idi Disyembre 29, 2002, balligi a pinabettak ti maysa a *special operation unit* ti Bagong Hukbong Bayan ti Marcos Bust a nangperdi iti nasao a rebulto. Daytoy a panangpabettak ket disnog iti simbolo ti maysa a pasista a diktador. Ti naperdi a rebulto a nabati iti agdama ket mangipalpalagip kadayo ti nasipngat a paset ti pakasaritaan a kayat a killoen ken punasen ti pamilya ti diktador iti kampanya da nga aggandat nga agsubli iti Malacañang. ✠

pinabettakan a rebulto ni Marcos

Nagsagaba ti umili iti Amianan a Luzon babaen iti aw-awagan da a

“SOLID NORTH”

Ti maawagan a “Solid North” ket binukel ni Marcos kas alyansa dagiti burukrata kapitalista iti intero nga Amianan a Luzon kas natulnog a tao na. Kakumplot dagitoy a paspasurot iti panangranggas, panaggundaway, panagparigat ken pananglipit iti karbengan ti umili ti intero nga Amianan a Luzon. Naaramid dagiti panaggamgam kadagiti daga, panagagaw kadagiti negosyo ken panagtakaw iti kinabaknang ken pondo ti pagilian. Dagiti dinastiya ken burukrata a nadakamat ket indauloan da Ablan ken Fariñas iti Ilocos Norte; dagiti Singson iti Ilocos Sur; Enrile, Mamba ken Ting iti Cagayan; Cua iti Quirino; Dy ken Albano iti Isabela; Luma-ug ken Paredes iti Ifugao; dagiti Dominguez ken Lam-en iti Mountain Province; Almazan ken Puzon iti Kalinga-Apayao; Barbero ken Bernos iti Abra; Palispis ken Dangwa iti Benguet; Aspiras ken Ortega iti La Union ken Agbayani iti Pangasinan.

Uray iti uneg ti reaksyunaryo nga armado a puersa ket dagiti kakabagian ken karehion ti inpuerto ni Marcos, kas kada Gen. Fabian Ver a nagbalin a Chief of Staff ti AFP ken Gen. Fidel Ramos met kas hepe ti Philippine Constabulary. Ti dati nga diputado a ni Juan Ponce Enrile ket pinatugaw na kas ministro ti depensa.

Ranggas ken pasismo ti inusar a wagas tapno ipuesto dagiti aso-aso na. Iti Cagayan, inagaw ni Juan Ponce Enrile ti kontrol iti pulitika ken negosyo ti *logging* manipud iti karibal na a ni Tito

Juan Ponce Enrile

Gen. Fidel Ramos

Ferdinand E. Marcos Sr.

Gen. Fabian Ver

Alfredo Lam-en Sr.

Rodolfo Fariñas

Elias Bulut Sr.

Dupaya. Inpuerto na met dagiti paspasurot na kas kada Alfonso Reyno, Manuel Mamba, pamilya Bulaoitan ken Antonio Carag iti nadumaduma a tukad ti lokal a gubyrno iti probinsya. Nakontrol ti Taggat Industries a kukua ti kakumplot ni Enrile a ni Alfonso Lim ti *logging* iti ginasut a ribu nga ektartya a bakir iti intero a Caga-yan ken Apayao iti pannakikumplot ni Elias Bulut Sr. Iti Isabela, sibubukel a natengngel ti pamilya a Dy ken Go ti negosyo ti *logging* iti kabambantayan ti Sierra Madre a nangkalbo iti nalawa a paset daytoy.

Ti panaggundaway ken panangidanes a sinagrap ti umili iti Amianan a Luzon ket saan a naiduma iti sinagrap ti umili ti intero a pagilian. Iti laksid ti monopolyo a kontrol dagiti burukrata kapitalista, ad-adda a gimmil-ayab ti pannakidangadang ti umili kontra kadagiti managgamgam ken managdadael a proyekto, panagagaw ti dagdaga, militarisasyon ken daduma pay. Ti panagpigsa ti pannakidangadang ti umili ken ti armado a pannakidangadang nga idauloan ti Partido Komunista ti Pilipinas nga iyab-abante ti Bagong Hukbong Bayan ket kongkreto a pammaneknek ti panaglaban ti umili ti panagturay dagiti burukrata kapitalista iti aw-awagan da a “Solid North.” ✎

Ti pasista a panagturay ti traidor ken tiraniko a ni Duterte

Ti agtultuloy a krisis iti gimong, ekonomya ken politika ket ad-adda a kimmario iti napalabas a 60 tawen. Ti rinuker ken malunglungso a galad ti agar-ari a sistema a nalatak a naibutaktak manipud pay idi panawen ti diktadura a Marcos ket nabiag manen iti langa ti tiraniko a panagturay ti terorismo ti estado ni Duterte. Saanen nga agbalin dagiti demokratiko a dekorasyon iti panangpataray iti sistema. Kasapulanan nga ag-usar ti landok nga ima ken ti tirano a ni Marcos ti nagbalin nga idolo ti awanan kapada iti ranggas a rehimen a Duterte.

Gapu iti naan-anay a politikal ken pinansyal a suporta dagiti tiraniko ken dagiti napeklan a mananakaw a dinastiya dagiti Marcos, Arroyo ken Estrada, nangabak a maika-12 a presidente ti aso-aso a republika ni Rodrigo Duterte idi 2016. Iti nabayag a panawen a nagbalin a mayor ti Davao City sakbay pay a nabutosan kas presidente, nagpammarang ti managallilaw a ni Digong a gayyem ti rebolusyonaryo a tignayan. Pudno a saan a mailibak ti kaadda na iti lamay ken pannakaitabon ni Kadua a Parago kasta met kadagiti panangwayawaya kadagiti balud ti gubat wenno prisoners of war ti BHB iti nadumaduma a paset ti Mindanao. Inlaslastog na pay nga isuna

ti umuna a “sosyalista” a presidente ti Pilipinas. Ingkari na ti panangituloy iti tungtongan ti kappia tapno risuten dagiti ramut ti gyera sibil iti pagilian ken panangwayawaya kadagiti balud politikal. Ngem iti kinapudno na, dagiti mamagbaga ti NDF nga immatendar agingga iti maikapat a rikus ti tungtongan ti kappia ti winaya-wayaan na. Kabayatan na ket adu pay dagiti nataengan, agsaksakit ken babbai kadagiti nadumaduma a pagbaludan ti pagilian ti nagtalinaed a nakabalud. Idi dimmanon ti tungtongan ti kappia kadagiti punto ti reporma iti daga ken nailian nga industriyalisasyon a mangikabil iti peggad ti interes ti agar-ari a dasig, dagus na a ginibusan ti tungtongan.

Indeklara na ti linteg militar ken todo a gyera saan laeng a laban kadagiti mannakigubat a grupo ti Maute iti Lanao del Sur ken Marawi City ngem kontra met iti CPP-NPA iti nalawa a paset ti Mindanao. Napnuan kinalastog nga impanakkell na a gibusan ti problema iti illegal a droga babaen iti awan sarday a pampapatay kadagiti marigrigat a maipagarup a karaman iti droga a naadaw iti kapadasan ti Davao. Indeklara na ti Oplan Tokhang – ti bogus a gyera kontra iti illegal a droga iti intero a pagilian. Iti simmaruno a panawen ket pinalawa na pay ti Oplan Tokhang ken inraman na ditoy ti siasinoman a pagduduaan da a terorista wenno addaan silpo iti armado a rebolusyonaryo a pannakidangadang. Iti Baguio City, Oplan Tokhang ti plano da nga ipatungpal a kasla-SEMPO a langa ti panangribbuot kadagiti 300 nga aktibista ti Cordillera nga inawagan da a Tokhang 300.

Kas kenni Marcos, gandat ni Duterte a ma-addaan ti absoluto a bileg iti babaen ti naparang a panagusar ti pasista a ranggas. Pinadakkell na ti AFP nga immadu iti nasurok 400,000 katao a pigsa no sadino 145 batalyon ti nakapakat iti erya ti NPA ken 31 a batalyon ti naidestino kadagiti lugar dagiti Moro. Pinadakkell na ti paramilitar a puersa a nagturong ti 79,000 a CAFGU. Malaksid pay

ditoy dagiti berdugo a tirador a *riding in tandem*, dagiti nakaabungot a vigilante a kapada ti Duterte Death Squads. Kasta met, pinadakkel na ti PNP, binaliwan na ti sibilyan nga awag a pinagbalin na a kas rangko ti militar ken nakapauneg kadagiti yunit a panglaban kadagiti intakder na ti *territorial joint task forces*. Inggato na ti sueldo ken adu a benipisyo kadagiti opisyal ken elemento. Iti uneg ti programa ti modernisasyon ti AFP, awanan sarday ti panagutang ti utek-pulbura a tirano kadagiti nakanginngina a ramit militar a pinagalusan manipud US para iti kontra-rebolusyonaryo nga Oplan Kapayapaan-Kapanatagan ken Oplan Tokhang a gyera kontra iti droga.

Inyetnag na ti Executive Order 70 (EO 70) ken binukel na ti National Task Force to End Local Communist Armed Conflict (NTF-ELCAC), maysa a sibil-militar a hunta a direkta nga idadauloan na ken imatonan dagiti retirado a heneral tapno kano gibusan ti rebolusyonaryo a tignayan sakbay a malpas ti takem na. Naturay nga impauneg na iti palisiya ti NTF-ELCAC ti sibubukel a makinarya ti reaksyonaryo nga estado iti uneg ti *whole-of-nation-approach*. Iti panggep na a sibubukel a nairut a makontrol ken saan a maburak ti militar kas iti napasamak ti pasista a makinarya ni Marcos, ginungunaan ni terorista a Duterte ti kinapudno dagiti talken na a berdugo ken mananakaw a heneral. Impuesto na kadagiti kabinete na ken dadduma pay a sensitibo a posisyon kadagiti ahensya ti guberno. Iti panangdutok ti dumanon ti 100 a retirado nga opisyal ti AFP ken PNP kadagiti puesto nga adu ti makurakot iti guberno, literal a namilitarisa ti burukrasya.

Insegurado ti agintutured a ni Duterte kadagiti amin a pasista a berdugo ti sibubukel a suporta ti opisina ti presidente. Impannakkel na nga isuna mismo ti akin-responsibilidad kadagiti amin nga asunto da iti panangipatungpal kadagiti nadara a krimen. Inaramid na kas pribado a badiguryong ti organisasyon ti AFP ken PNP a sipupudno a nangipatungpal kadagiti kriminal a mandar na. Binussog na ti nadumaduma a gunguna ken promosyon dagiti opisyal ken soldado basar iti bilang ti napatay da kadagiti

pabpabasolen da a rebolusyonaryo nga ibilbilang da a terorista, dagiti pabpabasolen da a babassit nga agaw-awit ti droga, dagiti marigrigat nga *addict* ken dagiti napasuko da a masa. Nabnabsug dagiti kas karawet na iti kinabaknang a heneral iti panagdakkel ti badyet ti militar, panagtakaw iti kinabaknang ti pagilian, dagiti pasuksok ken bingay kadagiti iligal a transaksyon ken *kickback*. Aglupluppias ti bulsa dagiti opisyal ti pulis ken militar iti pondo ti Enhanced Comprehensive Local Integration Program (E-CLIP) iti kampanya a panagpasuko ken Barangay Development Program (BDP) kas *pork barrel* kadagiti proyektong nga imprastruktura kadagiti baryo a nadalusan da kano iti presensya dagiti rebolusyonaryo.

Pinagbalin a linteg ti tirano a rehimen ni Digong ti Anti-Terrorism Act ken inbilang da a terorista nga organisasyon ti rebolusyonaryo a tignayan. Naparang a panaglabsing daytoy kadagiti basaran a prinsipyo ti sangalubongan a makatao a linteg iti lehitimo a kaadda, karbengan ken galad dagiti tignayan para iti nailian a wayawayaya. Inbilang da met a terorista ti amin a demokrati-ko ken progresibo nga organisasyon a lumablaba ken sumupsuppiat iti tiraniko a panangidaulo ken maanumalya a todo larga a panangkamat ken panangred tag kadagiti indibidual, grupo ken organisasyon, mass media, dagiti tao ti simbaan ken uray dagiti tradisyunal nga oposisyon.

Iti unos ti 5 tawen na iti turay, naartapan pay ti pasista a kinaranggas ni Duterte ti dadduma a paset ti nadara a kontra umili a rekord ti idolo na a ni Marcos iti kaadu ti pinatay, inaresto, imbalud, minasaker, pinapanaw kadagiti talon ken pagtaengan, binomba ken “pinasuko”.

Kriminal a panagbaybay-a ti sungsubangan ni maton a Duterte manipud nangrugi a simmak-nap ti COVID-19 iti Pilipinas. Tinagibassit na daytoy kas gagangay a trangkaso ken pinalubosan na a sumrek iti pagilian ti rinibribu a turista, dagiti sugador ken dagiti empleyado a mangpatpataray kadagiti pagsusugalan manipud China no sadino a nagtaud ti makapatay a *virus*. Idi kimmaro ti panagi-innarak dagiti Pilipino, inusar na ti krisis ti salun-at para kadagiti nakaro a pasista a pananglipit kadagiti umili. Babaen ti binukel

na nga Inter-Agency Task Force on Emerging Infectious Diseases, todo a pinatignay na dagiti pulis ken militar kadagiti *checkpoint*. Saan nga umanatop a panagipatungpal kadagiti *lockdown*, *curfew*, nainget a panangipatungpal kadagiti restriksyon iti nawaya a panaggaraw dagiti umili, ken imbalud da kadagiti balay da kas kangrunaan kano nga addang tapno malapdan ti panagi-innarak. Daytoy ti inyuna na imbes nga isimpa ti publiko a sistema ti salun-at ken imatonan dagiti medikal nga ispesyalista ken kangrunaan a mangtaming, simpaen dagiti pasilidad ti salun-at, dagiti instrumento, agas ken dagiti kasapulan a suplay medikal, nasaknap a libre a panageksamen, panagkwarentina ken panangsurot kadagiti posible a naakaran (contact tracing), nagbalin a gundaway daytoy iti rehimen a tulisan tapno takawen ti pondo para iti agas ken dadduma pay a ramit medikal, bakuna, hospitalisasyon ken tulong a kasapulan unay ti umili. Nagbalin a paborable a gundaway met daytoy tapno agpalimos kadagiti nayon a gangannaet nga utang. Ti nasurok dua tawen nga agtultuloy nga umad-adu ti impeksyon ti nalawag a pammaneknek ti kinaawan kabaelan ti militarista a sungbat na.

Bogus ti kampanya na a kontra korapsyon ti awan kapada na ti korap a bunggoy ni Duterte, karaman ti bukod na a pamilya, dagiti opisyal ti militar ken pulis, dagiti alyado na a burukrata ken dagiti kroni na a negosyante iti pananggamrud iti kuarta ti pagilian. Pinakawan na kadagiti krimen da dagiti dinastiya a managgamrud ken

Dennis Uy

dagiti aliyado na a kas kadagiti Marcos, Arroyo, Enrile, Revilla, ken Estrada ken inpaitabon na ti diktador a ni Marcos iti Libingan ng mga Bayani.

Dadakkel a negosyo, dagiti suplay ken kontrata kadagiti proyekto ti gubyrno ti inyawat na kadagiti kroni na. Kalatakan ditoy ni Dennis Uy a nakaitakder kadagiti dadakkel a negosyo iti uneg ti panagtakem ni Duterte, kas ti Udenna Corporation, F2 Logistics Philippines Incorporated, Ditto Telecom ken dadduma pay. Nagatang na manipud iti Chevron ti Malampaya Natural Gas Project. Isu na met ti nakaala ti kontrata iti panangideliber kadagiti makina a pagbilang ken materyal a mausar iti eleksyon. Ti hepe dagiti mananakaw a ni Digong ket salsalagniban na dagiti alipores na iti laksiid dagiti nalawag nga ebidensya ti pannakairaman da kadagiti panagkunniber. Naparang a salsalagniban na dagiti korap nga opisyal a kas kada Francisco Duque III ti DOH, ni Nicanor Faeldon ti Bureau of Customs, ken adu a dadduma pay. Iti panagkamkamat na ti panawen tapno ad-adda nga agpabaknang ti pamilya na, dagiti kroni iti negosyo ken dagiti militar ken dagiti burukrata nga alipores

na, binangkarote na ti gubyrno ken ti ekonomiya ti pagilian a napartak a naikusbo gapu iti krisis ti salun-at nga inbunga ti COVID-19. Awanan bain nga inaramat na dagiti nadumaduma a dakes a pamuspusan ken makapasarua a panagrason tapno saan a maipubliko ti SALN na.

Pammarang laeng ti switik a ni Digong ti impakita na a kunwari a gura iti negosyo ti ilegal a droga ngem ti kinapudno na ket kakumplot na dagiti dadakkel a kriminal a sindikato a Chinese. No ti presidente mismo ti ap-apo dagiti *druglord* iti pagilian, kasano a mapasardeng ti tuloy-tuloy a panaglayus ti *shabu* uray pay no aginaldaw ti maipadpadamag a minilmilyon ken adda pay panawen a dimmanon iti bilyon ti gatad dagiti matitiliw a *shabu*?

Ad-adda a nailumlom iti kinarigat ti pagilian ken ti umili iti napakaro pay a panag-export ti sumagmamano a produkto nga agrikultural, dagiti naba ti mineral ken nalaka a pigsat't tegged dagiti Overseas Filipino Workers (OFW - dagiti mangmangged a Pilipino iti ballasiw-taaw) nga awan mastrekan a trabaho iti uneg ti pagilian. Amin a pamastrekan ti Pilipinas ket napartak a nagsuek idi nangrugi a dimmalapus

PASISMO

E K E N G
W A R
O N
D R U G S

N T I
T E R R O R
B I L L

T H I O L
S K
K O Z
R E M S O

D O L
S I
M A R C O S

O M R A Z
B T L A
N S
H S - N A

E D I A
H A R R A S S M E N T

M E R C A N T I L
Z E
K O Z
S H - T S
S O - O Z

MAYSA PAY,
KUMPLETON!

ti pandemya a COVID-19. Nagsardeng ti panaglako kadagiti produkto a para iti eksport ken ginasgasut a ribu nga OFW ti nagawid iti pagilian idi agserra ken mabangkap dagiti negosyo ken pagbiagan kadagiti pagilian a pagtrabtrabahuan da. Kangrunaan a nakasanggir latta ti Pilipinas iti panagutang gapu ta ti kangrunaan a programa ti inutil a reaksyonaryo a gobyerno ket saan a sustenable. Nakasentro daytoy iti panangitandudo iti sektor ti serbisyo, eko-turismo, panagpalawa ti *real estate* ken imprastruktura imbes a seryoso a sangoen ti panangipatungpal ti pudno a reporma iti daga ken panangpadur-as ti kaawayan ken nailian nga industriyalisasyon nga isu ti mangsegurado ti pagbiagan, trabaho ken panagdur-as ti Pilipinas.

Kasla napudno a tagabo ti panangsurot ti napeklan nga aso-aso a ni Duterte iti mandar ti amo na nga imperyalismo nga US iti panangipatungpal ti *neoliberal* a polisiya ti liberalisasyon, deregulasyon, pribatisasyon ken denasyonalisasyon iti Pilipinas. Iti babaen ti liberalisasyon iti agrikultura, naglayus dagiti sobra a produkto nga agrikultural a simrek iti Pilipinas manipud sabali a pagilian. Sinabotahe ni Duterte ti produksyon ti taraon babaen iti panangipasa a linteg ti Rice Tarrification Law tapno makastrek ti minilmilyon a tonelada a bagas manipud iti sabali a pagilian. Nabangkrap dagiti mannalon ti pagay gapu iti panagsuek ti presyo ti irik kabayatan a nagtalinaed met ti nangato ti presyo ti bagas. Immakikid met ti daga a mamulaan ti taraon gapu iti panaggamgam kadagiti daga para iti ekspansyon dagiti plantasyon dagiti agrikorporasyon, panangbaliw iti usar ti daga para iti ekoturismo ken *real estate* ken dagiti makadadael a proyekto.

Nakastrek met ti importasyon ti ginasgasut

a ribu a tonelada ti karne iti baribar a rason nga agkurkurang ti suplay a karne kadagiti palengke a daytoy ti gapu no apay a nakastrek ti ASF iti pagilian. Napadakkal met ti importasyon ti ikan iti awan kuenta a rason a nabagyo kano ti nalawa a pagkalapan tayo. Pudno a dakkal ti bimmabaan ti produksyon dagiti manggalap ti ikan gapu iti kinainutil ti takrot ken traidor a ni Duterte a tumakder kontra iti panangagaw ti China kadagiti teritoryo a baybay a pagkalapan ti Pilipinas. Malaksid pay iti ligal nga importasyon, naglayus met kadagiti palengke kadagiti nadumaduma a paset ti pagilian ti binilbilyon ti gatad na dagiti naipuslit na a produkto nga agrikultural kas kadagiti nateng ken prutas. Ti nakaro a kinaaso-aso ni Duterte ti tuloy-tuloy a mangpatpatay iti pagbiagan dagiti umli a mannalon ken mangngalap. No adda man, sensilyo laeng dagiti naawat a tulong dagiti mannalon a dinidigra ti bagyo, layus, tikag, ASF ken nangruna ti Covid-19. Gapu iti daytoy, iti agdama, ti Pilipinas ti nagbalin a numero uno nga *importer* ti bagas ken dakkal metten nga importer ti asukar.

Kumarkaro pay ti kinarigat iti pagilian gapu iti linawas a pananggato ti presyo ti gasolina ken dadduma pay a produkto a petrolyo a tinuonan pay ti estado ti nakadagdagsen a buwis. Daytoy

₱5.7 TRILYON

ti inutang ni Duterte ken dumanon pay iti

₱6 TRILYON

iti panagleppas ti panagtakem na

ti saan a mailibak nga epekto ti deregulasyon iti industriya ti lana. Idurduron na ti dumakdakkal a dumakdakkal a gastos iti produksyon ken mangipangpangato iti presyo dagiti basaran a magatgatang. No adda man dagiti pammarang a panagbaba iti presyo a manmano a mapasamak, nakabasbassit daytoy no maiyarig iti kadakkal ken awan-sarday a panagngato ti presyo.

Ti pribatisasyon iti sistema ti salun-at ket naddagsen a rinikna ti umili idi timmama ti COVID 19 iti pagilian ken binaybay-an ti guberno ti salun-at ti umili. Insanggir ti reaksyonaryo a guberno ni Duterte iti pribado a sektor ti panangaywan iti salun-at ti umili. Gaputa nakasanggir kadagiti pribado nga ospital ken pasilidad a nasaysayaat dagiti ramit ken sistema ti kaaduan kadagiti serbisyo iti salun-at, agkurkurang wenno awan ti masagsagrang dagiti marigrigat a medikal a serbisyo. Adun ti saan nga agpapa-swab test wenno agpaagas gaputa awan ti igatang wenno pagbayad da. Impasa ti DOH iti Philhealth a napnuan ti anomalya ti panangsungbat kadagiti medikal a gasto dagiti pasyente. Isu nga uray dagiti pribado nga ospital ken pasilidad a saan a nabayadan ti Philhealth ket naikabil met iti peggad a bumagsak.

Kabayatan a nakaparintumeng iti kangrunaan nga amo na nga imperyalismo nga US, patraidor a makikumkumplot ti traidor a ni Duterte iti

imperyalista a China iti panaginkukuna nga itantandudo na ti independyente a palisiya iti sabali a pagilian. Patraidor nga inyawat na iti China ti soberano ken karbengan kadagiti baybay ti Pilipinas iti West Philippine Sea (WPS) kasukat ti \$24 bilyon a nangato ti interes a pautang nga ingkari ni Xi Jin Ping. Ipurpursige na dagiti ipanpanakkal na a Build, Build, Build a proyekto a kontra umili a napondoan iti utang manipud China kas kadagiti mananggagam ken managdadael a dam iti Apayao ken ti Chico River Pump Irrigation Project.

Ad-adda pay nga inlumlom ni Duterte iti utang ti pagilian tayo. Iti sumagmamano laeng a tawen a panagtakem na, dimmanon iti ₱5.7 trilyon ti inutang na, ken manamnama a dumanon pay iti nasurok ₱6 trilyon iti panagleppas ti termino na. Dumanonen iti ₱13.2 trilyon ti kabuklan a publiko nga utang ti Pilipinas. Iti kastoy a gatad, nasuroken a ₱100,000.00 ti utang a bakbaklayan ti tunggal Pilipino.

Ti napartak a panagdakkal ti utang ket irasrason ti tirano a nausar iti panangsango iti krisis ti salun-at nga inbunga ti COVID 19, iti panaggatang ti bakuna ken dagiti ramit medikal, tulong iti umili. Ti kinapudno na, nakabasbassit laeng ti aktual a nailatang para iti panangtaming iti COVID-19 gaputa binilbilyon ditoy ti tinakaw ti rehimen. Dakkel a gatad ditoy ti panangpunno iti pagkurkurangan ti tinawen a badyet, panangmodernisa iti AFP ken PNP ken dagiti

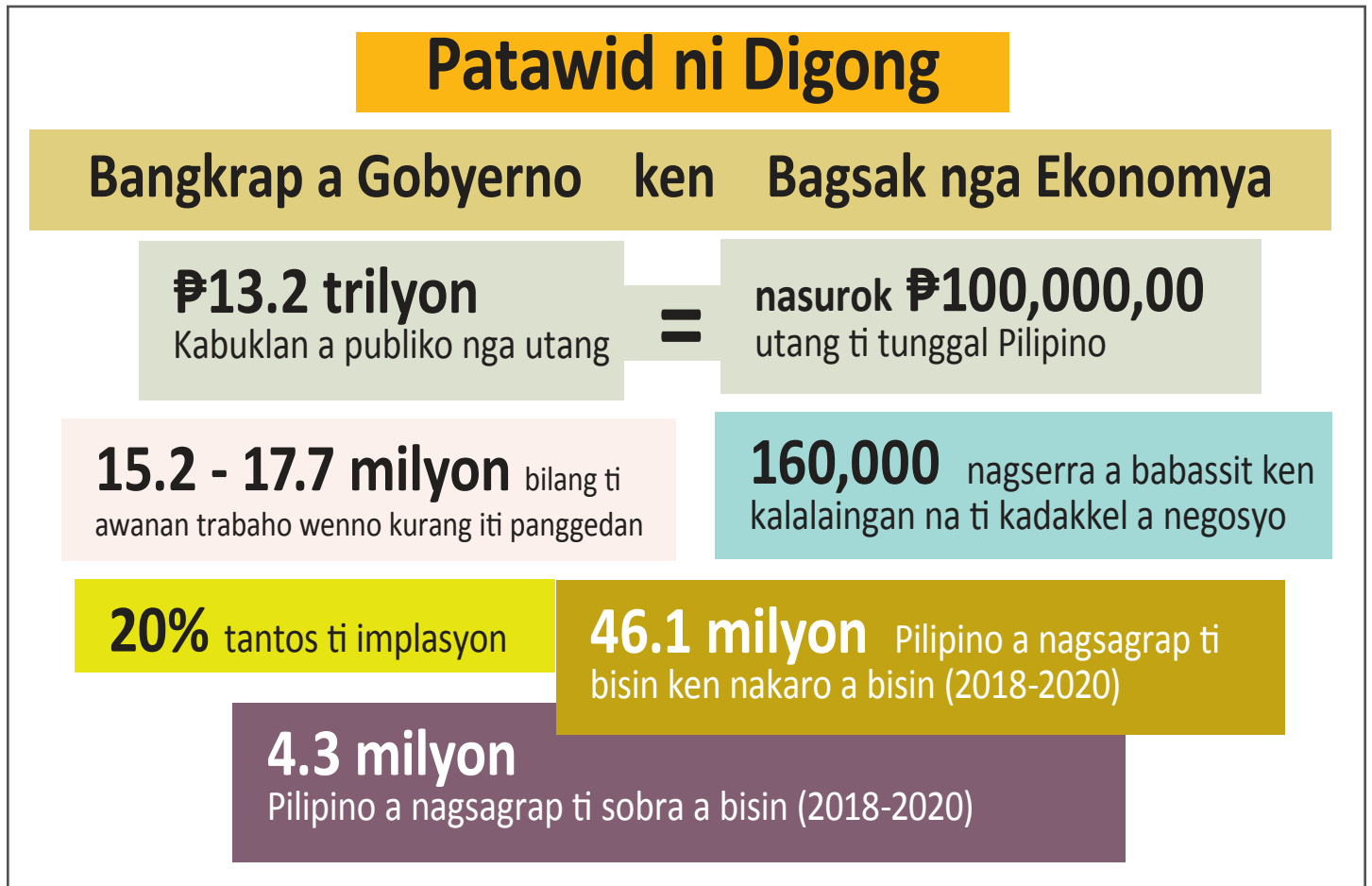
maanomalya a proyekto nga imprastruktura. Iti kinapartak ken kadakkel ti inutang na, adayo a naartapan na ti rekord iti panagutang ti idolo na a ni Marcos ken ti naurnong a ₱5.9 trilyon nga utang ti pagilian kadagiti nadumaduma a naglabas a rehimen manipud 1902 agingana 2016.

Ti neto a resulta ti tiraniko, traidor, agtatakaw ken pasista a panangidaulo ni Duterte iti pagilian ket nakaro a panagrigat ti umili gapu iti panagsuek ti ekonomiya ken panagdakkel ti bilang dagiti mabisin ken makasagrapp ti sobra a bisin. Dumanon iti 17.7 milyon iti 48.5 milyon a kabuklan a pigsa't tegged ti naawanan wenno agkurkurang iti panggedan ken pagbiagan gapu iti pannakabangkrapp wenno temporaryo a panagserra ti 160,000 a babassit ken kalkalaingan na a kadakkel a negosyo.

Kabayatan a sagsagrapp ti pagilian ti panagsuek ti ekonomiya, pasista a pananglipit ken agtultuloy a panagwaras ti *virus*, ad-adda a pakpakaroen ni Duterte ti krisis ti bulok a siste-

ma gapu iti awan lapped a korapsyon ken tuloy-tuloy a panangpadakkel kadagiti gastos ti militar. Iti umay a bulan ti Hunyo, bumaba isuna iti turay a nabnabsog iti tinakaw ken narugit a kinabaknang. Iti bangir na, sangoen na iti International Criminal Court ti kaso a krimen kontra iti sangkataoan nga inpila dagiti pamilya a biktima ti aduan a panagpatay iti peke a gyera na kontra droga. Iti uneg ti pagilian, sangoen na met ti panagsingir ti umili ti hustisya kadagiti krimen na.

Awan ti pagsanggiran na no saan a ti pannaki-alyansa kadagiti kapada na a tiraniko ken agtatakaw a dinastiya a Marcos ken Arroyo. Iti kastoy a wagas, maisegurado na ti panagtalinaed ti dinastiya na iti turay. Iti umay nga eleksyon, sigurado nga aramiden na ti amin tapno maipagballigi ti alyansa a Marcos-Arroyo-Duterte (MAD) iti panagtaray ti anak na a ni Sara iti kinabise presidente ken dagiti dadduma pay a napudno a tao na.

Sumagmamano a lista ti Pasista a Kinadangkok ti Tirano a Duterte

Pinatay iti Oplan Tokhang

- 6,215** - aktual nga operasyon ti pulis (basar iti naudi a listaan idi Oct 2021)
- 30,000** - Extra Judicial Killings -estilo a Vigilante/DDS
- 421** - pinatay nga aktibista, Human Rights defender, organisador
- 24** - Pinatay a Journalist/Media
- 65** - Pinatay a huwes, abogado, piskal
- 27** - Pinatay a Mayor, Vice Mayor
- 100,000** - Nabalo a babbai, Naulila nga ubbing gapu ti Tokhang
- 25** - Bilang ti napasamak a Masaker

Panangburbor iti Marawi

- 370** - Pinatay nga umili a Moro
- 3,000** - Mapukupkaw iti Marawi
- 27,000** - Pamilya a naawan ti pagtaengan ken pagbiagan
- 300,000** - pilit a pinagbakwit

Iti tawen 2020-2021 laeng a paspasamak

- Panagbonba manipud tangatang - **24**
- Panagkanyon - **11**
- Pag-istraping ti helicopter/eroplano ti militar - **11**
- Dagiti sibilyan a pilit a pinabakwit - **21,376**
- Panaglabsing iti karbengan-tao - **29,782**
- HRVs iti tunggal aldaw - **82**

Rinibribu
peke a
panagpasuko

80,211
indibidwal a pinabakwit manipud
iti 14 a probinsya

Apay a saan a rumbeng a makasubli iti Malacañang ti tirano a dinastiya a Marcos

Sinentensyaanen ti umili ken pakasaritaan kadagiti krimen da idi mapapanaw ti kagrugura ti umili a diktadura a rehimen idi 1986. Sinentensyaan metten ti sumagmamano a korte iti Pilipinas ken ruar ti pagilian ti mano kadagiti krimen da. Saan a mapunas wenno mabaliwan ti aniaman a kinaulbod wenno kuarta daytoy a kinapudno a naisurat babaen ti biag, dara ken ling-et ti minilmilyon a Pilipino iti 14 a tawen nga anti-diktadura a pannakilaban. Kabayatan a mano dekadang a natay ti pasista a diktador, hustisya latta ti ipukpukkaw dagiti umili a biktima ti linteg militar. Ti saan a panangannugot kadagiti nagbasolan da ken panagdawat ti pammakawan ket tiraniko a kinaawan bain ti dinastiya a Marcos. Uray kadagiti korte iti ruar ti pagilian, awanan bain nga ipilpilit da ti panagtagikua kadagiti tinakaw da iti pagilian. ₱170.4 bilyon laeng a gatad ti sanikua dagiti Marcos manipud iti panagtakaw ti nasubli ti guberno manipud idi panawen ti rehimen a Cory Aquino. Mano a bilyon laeng ti naipagballigi iti laban para iti kumpensasyon dagiti dumanon ti 10,000 a biktima ti panaglabsing iti makatao a karbengan iti maysa a korte ti US idia Hawaii.

Manipud dekada '90, inusar dagiti Marcos dagiti tinakaw da a kinabaknang tapno makasubli kadagiti nadumaduma a posision iti

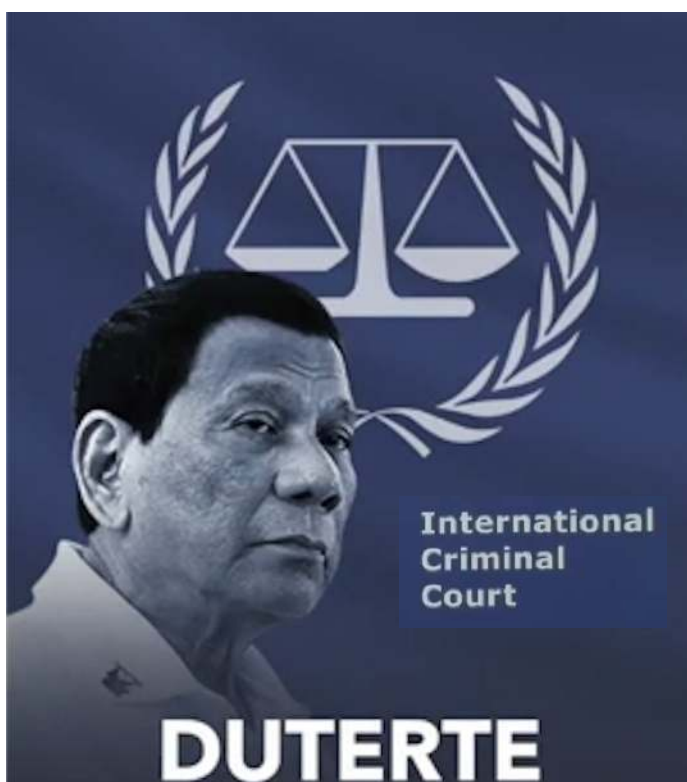
reaksyonaryo a guberno. Idi nakapuesto dan, pareho a panangallilaw ken panagtakaw latta ti kinabaknang ti pagilian ti ar-aramiden da. Kas pagarigan ni Imee, idi nagbalin a gobernador ti Ilocos Norte ket naakusaran iti panangusar ti ₱66.45 milyon manipud iti excise tax ti tabako (RA 7171), iti maanomalya a panagatang kadagiti lugan a naiwaras kadagiti munisipyo. No awanan bain nga ar-aramiden da dagiti kastoy a kinakorap ti maysa nga opisyal kadagiti mismo kalugaran da iti probinsya a nakaro nga agrigrigat, narigat a panunoten ti pagturongan ti pagilian tayo a Pilipinas no pagturayan manen dagiti manangparigat, mananggamrud ken manangikuspil iti panagsubli dagiti Marcos iti Malacañang. Ni Bongbong Marcos met ket awanan kabaelan a mangidaulo gaputa awan ti uray maysa a gakat na a naipasa iti innem a tawen na iti Senado. Ken iti unos ti panagtakem na kas gobernador iti Ilocos Norte ken kas opisyal ti Phil. Communication Satellite (PhilComSat) awan ti uray siping nga imbayad na a buwis. Uray ni Digong ket ibagbaga na nga agus-usar ti maiparrit a droga. Ad-adda a makapasuron a lagipen ti maika-50 nga anibersaryo ti pannakaipataw ti martial law no anak mismo ti pasista a tirano ti nakatugaw iti trono iti Malacañang.

Apay a saan a rumbeng nga agtalinaed iti turay ti inutil, gamrud ken pasista a bunggoy ni Duterte

Ti galad ti rehimen a Duterte ket maysa a korap, mamapatay-tao, traidor ken pasista a tiranya. Awan ti sabali nga ipatawid na no saan a bagsak nga ekonomya, kumarkaro a kinarigat, bagsak a serbisyo iti gimong nangruna iti publiko a salun-at ken edukasyon, kasla bantay nga utang, nakarkaro a problema iti ilegal a droga, nakaro a panangadipen ti imperyalista nga US ken China. Daytoy ti ipanpanakkel na a “Patawid ni Duterte” nga itultuloy ti bunggoy na isu a kasapulan kano a butosan ti umili. Natural a no dagiti benindisyonan na a kandidato ti mabutosan, itultuloy da ti terorista a panagturay, panagbalin nga aso-aso ti imperyalista nga US ken China, panagtakaw iti kuarta ti pagilian, peke a gyera kontra- droga, ken ti nadara a kontrarebolusyonaryo a gyera. Itultuloy da laeng nga irurumen ken gundawayan ti umili babaen iti panagutang, panangikuspil iti kalintegan, kriminal a sindikato, panangisaknap ti kinaulbod babaen kadagiti baybayadan da a trolls ken nadumaduma a kontra-umili a programa ken paglintegan.

Saan a nalapdan ti pannakareggaay ken pannakasina-sina ti sigud nga alyansa a maka-Duterte. Naawanan serbi ti makunkuna a nangato a panangawat ti tattao iti terorista a Duterte kadagiti survey. Saan a makaluban ti kinabangsit dagiti kunniber a direkta a nakairamanan na a naibutaktak iti panagdengngeg iti Senado. Kabayatan nga agpampamarang a natibker latta, naparang ti danag na iti kaso na a naipila iti ICC. Adda met ti mabukbukel a diskuntento dagiti junior nga opisyal ti militar ken pulis iti takrot a takder na mainaig ti WPS. Adda met dagiti reklamo dagiti tao na iti kinaawan ti komon a pondo para iti eleksyon gaputa naidulinen iti ruar ti pagilian dagiti naurnong a tinakaw na. Saggaysan a bim-maliktad dagiti kadua na. Manmano da laengen a nabati iti lumlunned a barko a sigud ket napno ti pasahero. Saanen a kumpleto dagiti tumaray iti uneg ti naburak a partido ti administrasyon na. Iti ababa a sarita, no lumaban nga agbukbukod, politikal a panagpakamatay ti turongen na. Isu a tapno makaurnong ti naan-anay a pigsa sakbay a sumrek iti elektoral a labanan, kasapulan na a makitipon iti puersa iti kapada na a kagurgura a dinastiya dagiti burukrata kapitalista. Ken nabukel ti tiraniko nga alyansa a Marcos-Arroyo-Duterte (MAD). Iti Iluko ti kayat a saoen ti “MAD” ket mauyong.

Labanan ti nagtipon a puersa ti Tiraniko a Dinastiya a Marcos-Duterte

Ti nagtipunan da Bongbong-Sara ket kombinasyon dagiti nangtawid ti pareho a pinakakorap ken kaulpitan a bunggoy ti agturturay a dasig. Ikagkagumaan da nga agpuesto iti kangatuan a turay tapno tengngelen ti bulok a malakolonyal ken malapyudal a sistema ti gimong nga iturturayan da. Ni Bongbong ket mangibagbagi iti dinastiya ti napadisi a diktador a mangkayat nga agsubli iti Malacanang. Bayat a ni Sara met ket mangibagbagi iti dinastiya ti pasista a tirano a ni Duterte a kayat nga agtalinaed iti turay. Numampay adda ti agrairaira a saan a mailibak a risirisan iti baet ti dua a dinastiya, temporaryo nga agkaykaysa da.

Iti elektoral a salisal iti baet dagiti agriribal a paksyon ti agturturay a dasig, adda iti bentahe a posisyon itatta ti tiraniko nga alyansa a Marcos-Arroyo-Duterte gapu ta iggem da ti armado a makinarya ti estado - ti pulis ken militar a maus-sar tapno butbutngen ken lipiten dagiti puersa a kumonkontra iti tiraniya. Kontrolado ni Duterte ti mayorya kadagiti komisioner ti COMELEC a ti kaaduan ket dinutokan na. Kukua ti kroni na a ni Dennis Uy ti F2 Logistics Philippines Incorporated nga isu ti mangitulod ken mangibodega

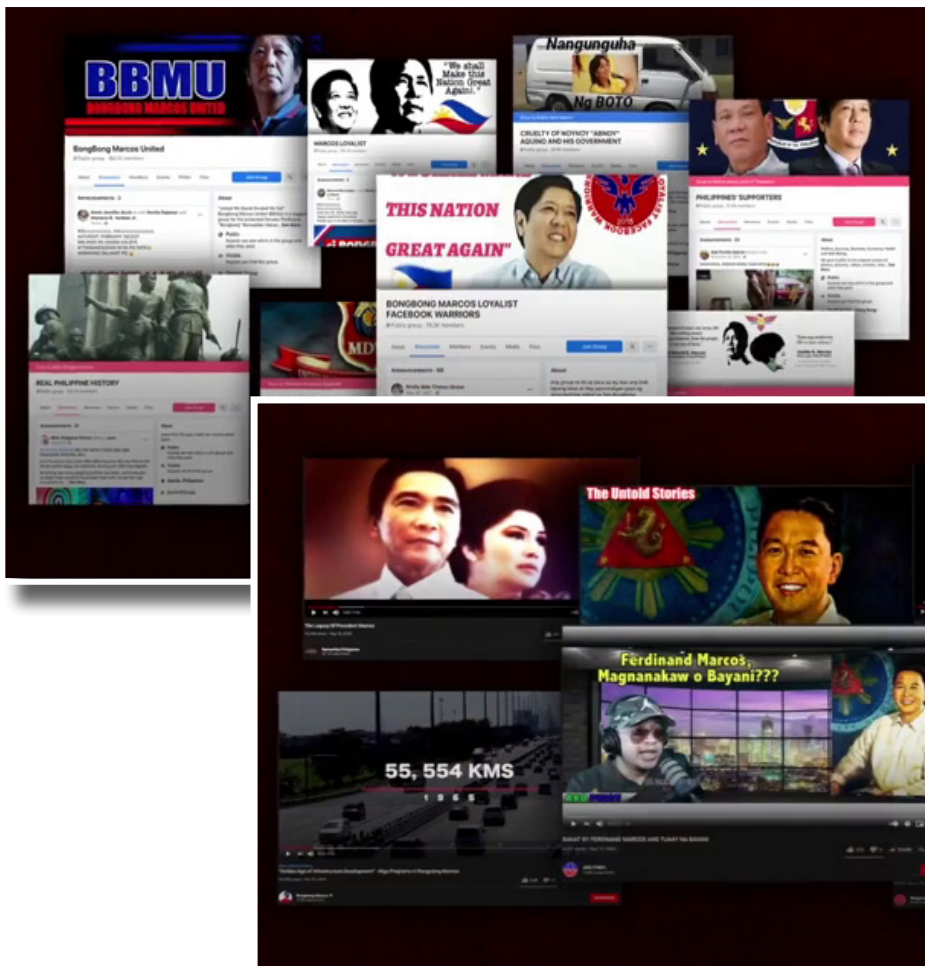
kadagiti ramit a mausar iti eleksyon. Iggem met ti alyansa a MAD ti pinansya ken rekursu ti estado. Binilbilyon a tinakaw a kuarta ti ibukbukbok dagiti Marcos tapno bayadan ti kinatulnog dagiti pulitiko, bayat nga agiwarwaras met ti saggabassit nga ayuda iti masa. Manipud pay idi nagtaray ni Bongbong kas bise presidente, nagarbo dagiti linalastog a propaganda na iti *mainstream* ken *social media*. Saan a mailibak ti kabaellan ken laing dagiti Marcos iti engrande a panagpasuksok kadagiti korte, dagiti ahensya nga agim-imbestigat ken lupon nga agdesisyon no matuloy isuna nga agtaray wenno madiskwalipika. Saan met laeng a mailimed iti kaammoan ti publiko ti kinatuso dagiti Marcos ken Duterte iti panagmentinar ti hukbo dagiti mabaybayadan a *trolls* (tao nga agar-aramid kadagiti peke nga accounts iti social media) a manangallilaw a mangitamtambor ti parparbo a nalawa a suporta para iti dua.

Nalawag dagiti pakakitaan a sauren ni Duterte ti eleksyon tapno pangabaken ti alyansa da kas iti panagsaur nga inaramid na idi eleksyon 2019. Kasapulan na ti alyado a baro a presidente a pagsanggiran tapno saan a tiliwen ken ibalud

ti ICC isuna kadagiti krimen na kontra iti sangkataoan. Kasapulan na ti kakadua na tapno sangoen dagiti agur-uray a kaso a maipila kaniana kadagiti korte iti uneg ti pagilian tapno singiren isuna kadagiti krimen a panagtakaw ken aduan a panaglabsing iti karbengan tao.

Rumbeng laeng a paayen ti umili ti dakes a panggep ti agkumplot a Marcos-Duterte nga ad-adda pay a mangisagmak iti umili iti nakaro a kinarigat. Nakaro a pananggundaway,

panangidadanes ken panangikuspil ti ipaay da iti umili bayat nga ad-adda a kumarkaro ti krisis iti gimong a pappapartaken pay ti pandemya a COVID 19. Nasipnget ti masakbayan ti umili kadagiti sumarsaruno a tawen no ti daytoy a tiraniko a panagkumplot ti mangiggem iti turay. Mangisinyal daytoy ti nairteng a panggimong a krisis nga awan asi a mangdalapus iti umili a Pilipino no saan a malabanan.

dagiti kinaulbod a propaganda dagiti Marcos iti mass media ken social media

Kasano a labanan

Tapno epektibo a malabanan daytoy:

1 Iyaramid dagiti panagadal tapno subliyanan ti pakasaritaan, agadaw kadagiti adal, ipalagip kadagiti nakalipat ken ilawag kadagiti saan a makaammo wenno saan a makaawat kadagiti nadadagsen a krimen ti tiraniko a dinastiya a Marcos ken Duterte.

2 Buklen ti natibker ken husto a takder basar iti kinapudno ken no ania ti nainkalinteg. Iti kastoy a basaran, awan ti aniaman a panangallilaw, pasista a pammutbuteng wenno panangpasuksok ti mangipaidam wenno uyawen ti panangusar tayo kadagiti demokratiko a karbengan.

3 Bayat nga adda pay ti mano a bulan sakbay ti eleksyon, usaren ti gundaway tapno mabukel

ti nagkaykaysa a panggeddeng ken determinado a labanan ti dakes a panagturay.

4 Agtultuloy nga iyabante dagiti nagkaykaysa a panagtignay tapno singiren ti hustisya iti dinastiya a Marcos ken panangsubli kadagiti tinakaw da a kinabaknang ti pagilian.

5 Kagiddan ti panangiyabante kadagiti anti-pyudal ken dagiti dadduma pay a tignayan masa, direkta nga agipila ti kaso dagiti biktima ti panaglasing iti karbengan tao iti korte kontra iti pasista a Duterte ken ti militar, pulis ken dadduma pay nga alipores na iti lokal a guberno.

6 Singiren ti bunggoy a Duterte iti panagbaybay-a, iti panagtakaw da ti pondo para iti ayuda iti kinarigat nga impaay ti Covid-19, kinaawan ti trabaho, panagsuek ti presyo ti irik, mais, nateng, saba ken dadduma pay a produkto, ayuda kadagiti nadidigra ti bagyo, peste kadagiti mula ken ASF.

7 Ilaban met dagiti nainkalinteg a subsidyo iti sango ti epekto ti pananggato ti presyo ti abono ken dadduma pay a basaran a kasapulan gapu iti agtultuloy a pananggato ti presyo ti gasolina ken dadduma pay a produkto a petrolyo.

8 Ilaban ti karbengan iti panggedan ken pagbiagan, panangingato ti sueldo dagiti mangmanged, empleyado ken mangmanged-talon.

9 Ikagumaan a mangpataud ti nalawa a panagkaykaysa a kontra-tiraniya, papigsaen dagiti makinarya a naitakder, urnongen ti pigsa ti umili manipud iti tukad ti baryo, munisipyo, probinsya ken rehiyon para iti anti-pasista a laban. Mulat nga isilpo dagitoy a laban kadagiti anti-imperyalista ken anti-pyudal a laban ken panawagan.

10 Makitinnulong iti amin a puersa ti oposisyon iti lokalidad ken aktibo nga ibutaktak ken labanan ti aramiden dagiti lokal nga alipores ti bunggoy a Marcos-Duterte a panangallilaw, panagatang ti botos, panangiharas ti nadumaduma a pasuksok kasukat ti botos.

11 Natures a labanan ti pammutbuteng ken pananglipit ti militar ken pulis a mangidurduron a suportaran ti bunggoy a Marcos-Duterte.

12 Butosan ken suportaran dagiti progresibo a kandidato a napudno nga agserserbi, mangitantandudo iti pagimbagan ken mangbigbig wenno mangilablaban iti karbengan ti umili. gapu ta saan tayo a butosan ti bunggoy a Marcos-Duterte, agpili tayo kadagiti kalaban da a saan a mamapatay-tao, korap ken tiraniko. Kadagiti lokalidad, pilien tayo dagiti nalatak nga agserserbi iti interes ken pagimbagan ti umili.

13 Usaren ti bentahe dagiti elektroniko a ramit iti komunikasyon ken *social media* iti panangidokumento ken panangibutaktak kadagiti pasamak ti iregularidad, pamutbuteng ken kinaranggas.

14 Agbalin a managbantay ken siguradoen a malabanan ti aniaman a porma ti panagsaur iti panawen ken kalpasan ti eleksyon.

15 Agbalin nga alerto iti tunggal panagbaliw dagiti pasamak ken agsagana a makipaset iti agtitimpuyog a panagtignay kadagiti kalsada ken sentrong bayan kontra iti panagsaur. Pagbalinen nga inspirasyon ti panagbaringkuas iti EDSA idi 1986 a nangpadisi kenni Marcos iti turay, bayat a determinado a saganaan ti ad-adda pay a panagkaro ti saplit ti kinaranggas ti terorismo ti estado a nakasagana nga ibulos ti tiraniko a bunggoy da Marcos-Duterte.

Bayat a situtered nga agtignay tapno irupir ti karbengan kadagiti signipikante a reporma ken pagimbagan, nairut nga iggeman tayo ti armado a rebolusyonaryo a pannakidangadang kas kangrunaan a porma ti panaglaban tapno magun-od ti pudno a panagbalbaliw ti gimong. Kasapulan a rebbeken ti reaksyunaryo nga estado dagiti mananggundaway, manangidadanes ken manangallilaw nga agar-ari a dasig ken itakder ti maysa a nawaya a republika ti umili agturong iti panangpanday ti sosyalista a masakbayan. ✎